

Expeditie De Kreupel

Edo Goverse & Jelger Herder

Jaren geleden vertelde boswachter Leon Kelder ons dat er kwabaal in Noord-Holland was gevangen. En dan niet op 'de bekende plek' De Spiegelplas, maar in het IJsselmeer. Exacter, op De Kreupel, een 70 hectare groot kunstmatig eiland in het IJsselmeer dat in beheer van Staatsbosbeheer is. Ja ja... visserslatijn zeker, eerst zien dan geloven, was onze eerste reactie. Maar Leon gaf aan dat het klopte en beloofde de foto's te mailen. Naast kwabaal was er ook nog jonge barbeel gevangen. De foto's lieten door de drukte wat langer op zich wachten, maar toen we elkaar opnieuw spraken een jaar later kwamen de foto's direct op de mail. Op de foto's stond onmiskenbaar een jonge kwabaal! Het idee was geboren om te kijken of deze waarneming herbevestigd kon worden middels een visexcursie naar dit vogeleiland.

De Kreupel is in de jaren 2002-2004 aangelegd met slib dat vrijkwam tijdens het uitbaggeren van de vaargeul in het IJsselmeer tussen Amsterdam-Lemmer. Het plan voor een vogeleiland was al lang een grote wens en kon eindelijk verwezenlijkt worden. Het is een archipel geworden met basaltoevers/dammen aan de buitenzijde en twee grote eilanden en meerdere kleinere eilandjes in het midden. Binnen de oevers is het water ondiep, tot maximaal 1,5 meter. De grote eilanden zijn aangelegd met grofkorrelig zand waarmee de sliblaag is afdekt. Dit zand zorgt ervoor dat nutriënten uit vogelpoep snel uitspoelen waardoor de successie met planten zo laag mogelijk wordt gehouden. De grondbroedende vogels zoals sterns en meeuwen hebben namelijk een voorkeur voor kale bodem. De kleinere eilanden zijn van keileem. En een vogeleiland werd het! Een enorme broedkolonie van diverse soorten heeft zich hier vanaf dag één gevestigd. Buiten het broedseizoen is het een belangrijke pleisterplaats tijdens de trek- en winterperiode met indrukwekkende aantallen vogels. Jaarrond druk dus.

Al die vogels bij elkaar zorgen voor twee opvallende zaken. Als eerste brengen de verschillende meeuwensoorten letterlijk van alles mee naar het eiland: van afval tot aas zoals dode gewone padden. Tijdens het valideren van waarnemingen kwam dit reeds naar voren. Op verspreidingskaartjes verschenen plots stippen van gewone pad midden in het IJsselmeer, wat bij nader bekijken De Kreupel bleek te zijn. Ook werden er levende exemplaren van meerkikker gemeld. Dit leverde een lastig te actualiseren 10x10 km-hok op voor het NEM Verspreidingsonderzoek

Amfibieën. In de visbraaksels bij de nesten werden vooral spiering en zwartbekgrondel gemeld. Er was

zelfs een waarneming van zalm, dit bleek een in het najaar van 2015 gevonden losse transponder (zender # 14142) op de rust/slaapplaats van de aalscholvers. Navraag door Leon leverde op dat het een 30 cm lang exemplaar betrof dat samen met nog 192 anderen in het voorjaar van 2015 voorzien was van transponder. De jonge zalm (smolt) was afkomstig van de kwekerij van LANUV, Duitsland.

Wat de duizenden vogels verder dagelijks brengen is mest. Heel veel vogelstront. Bij aankomst rook het naar Artis. Er wordt nog net geen guano (opgehoopte droge vogelmest) geoogst, daarvoor is het klimaat te nat. Mede door het grove zand spoelt het grootste deel van de voedingsstoffen het IJsselmeer in. Daar zorgen ze voor lokale verrijking in een verder relatief voedselarm systeem. Daar komt ook vis op af.

De excursie is uiteindelijk opgezet met verschillende partners waarbij alle benodigde ontheffingen zijn geregeld. In eerste instantie was het plan met boten van SBB en Sportvisserij Nederland te gaan. Maar boven windkracht 3 Bft konden deze boten niet meer veilig overvaren over de voormalige Zuiderzee waar het in het najaar onstuimig kan zijn. Via Leon's contacten schoot LNV ons te hulp en is uiteindelijk de *Phoca* ingeschakeld,

een zeewaardige boot van de Waddenunit. Aan de excursie namen personen deel van Sportvisserij Nederland (Willie van Emmerik), SBB (Leon Keldert), RAVON (Arthur de Bruin, Sanne Ploegaert, Fabian Smith en ondergetekenden) en Van der Goes en Groot (Menno van Straaten). Menno is de persoon die de kwabaal op De Kreupel had gevangen. Hij heeft in de beginjaren meerdere malen op het eiland gebivakkeerd en naast vogels tellen ook gevist met verschillende technieken. Ondanks de trekkeroptochten van boze boeren konden we met slechts een kwartier vertraging afvaren bij Jachthaven Andijk. Bij aanvang was het weer rustig, maar de wind zou aantrekken tot 6 Bft met regen aldus het scheepsjournaal dat werd omgeroepen. De *Phoca* was dus geen overbodige luxe.

Op De Kreupel is aangemeerd bij de passantenhaven en overgestapt in een kleinere motorboot. Twee keer varen was nodig om iedereen met de materialen over te zetten. Helaas was bij aankomst al duidelijk dat er niet gedoken ging worden. Door de wind van afgelopen dagen was het zicht te beperkt om onderwater op zoek te gaan naar vis en gelijktijdig te filmen. Eén team is aan de slag gegaan met een kleine 25 meter zegen en twee teams met draagbare elektrovis-apparaten.

Vissen met de zegen bleek moeizaam door de dikke sliblaag die zich gevormd had in de rustigere waterdelen. Toch werd er wel vis gevangen. Met stip op één stond de zwartbekgrondel waarvan tientallen jonge exemplaren per zegentrek werden gevangen. Daarnaast belande er aardig wat jonge winde, alver en bot in de zegen. De meest verrassende vangst was brakwatergrondel waarvan meerdere exemplaren gevangen werden. Ook werd er nog Pontische stroomgrondel en snoekbaars gevangen in de zegen.

Het vissen met electro gaf een wisselend beeld. Als eerste viel de buitenzijde af om te bevissen door de hoge golfslag. Dat was wel jammer aangezien hier naar verwachting de grootste kans op kwabaal was. De noordzijde kon niet bevestigd worden om verstoring van de in grote getalen aanwezige aalscholvers tot een minimum te beperken. Tussen het basalt is aan de luwe kant gevist. Hierbij werden vooral grote aantallen zwartbekgrondels gevangen. Met enige regelmaat kwam een paling tevoorschijn. Niet verassend dat de beroepsvisfuiken aan de buitenzijde dicht tegen het eiland geparkeerd staan! Aan de oostzijde werden naast veel zwartbekgrondels nog een enkele snoekbaars, baars, winde en alver gevangen. Aan de westzijde werden naast de vele zwartbekgrondels enkele snoekbaarzen, winde, bot, Kesslers grondel en marm grondel gevangen. Daarmee blijkt dat alle vier de exotische grondels De Kreupel inmiddels bereikt hebben.

De tijd vloog voorbij en we moesten het eiland verlaten. Helaas geen kwabaal of barbeel gevangen. Ook werd de meerkikker niet aangetroffen, waarschijnlijk was het al te laat in het seizoen. Het was een unieke ervaring op een onbewoond eiland te vissen! Onze dank gaat als eerste uit naar Leon die over de jaren heen standvastig enthousiast was dit te organiseren. Als tweede danken we LNV en de bemanning van de *Phoca* voor de behouden vaart en gezelligheid. Helaas werd de door hun gewenste grote snoek niet gevangen. Wellicht volgend jaar een herkansing, en dan met snoek?!